

מכתב כללי מכ"ק אדמו"ר שליט"א

(תרגום חופשי מאידיש)

ב"ה, יום ג' שהוכפל בו כי טוב
 אור ליום ד' בו נתלו שני המאורות הגדולים
 פ' צו את אהרן ואת בניו לאמר
 אור ליום ה' ניסן שנת ה'תשנ"א, ברוקלין, נ.י.
 אל בני ובנות ישראל
 בכל מקום שהם
 ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה רבה!

בבואנו מראש-חודש ניסן, אשר חל השנה בשבת פרשת "החודש", שבה קוראים בתורה "החודש הזה לכם גו' ראשון הוא לכם לחדשי השנה", והרי ענין זה, שמתחילים למנות את החדשים מחודש ניסן, מציין את ההנהגה הניסית, העל-טבעית,

יום ג' שהוכפל בו כי טוב: פרש"י עה"פ בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו). וראה בהנסמן למכתב כ"ה אדר שנה זו הערה ד"ה זה.

בו נתלו שני המאורות הגדולים: בראשית א, טז. חגיגה יב, א.
 פ' צו את אהרן ואת בניו לאמר: ריש פרשתנו (ו, ב). וראה אוה"ח הקדוש עה"פ: ובדרך רמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון כו', עיי"ש. וראה או"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) ריש פרשתנו (לח, א-ב. בהוצאת קה"ת ה'תשמ"מ ואילך – סי' קח).

שלום רב וברכה רבה: ראה אסת"ד בסופו: מדות טובות של הקב"ה בהשפע בפירווי וריבוי כו', הברכה בריבוי כו' השלום בריבוי כו', עיי"ש בארוכה.
 רב . . רבה: דמעלין בקודש (ברכות כח, א. וש"נ. ירושלמי ביכורים פ"ג ה"ג), וכל החודש דאולנין מיני' (ובכחו) – מרבין בשמחה (תענית כט, סע"א).

ראש-חודש . . שבת: להעיר מהצד השוה שביניהם מהפטורת שבת זה (פ' החודש): שער החצר הפנימית . . יהי' סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח (יחזקאל מו, א). וראה ד"ה החודש באוה"ת בא (ע' רגג. שם כרך ח ע' ב'תתקט), עטר"ת (הא' – סה"מ עטר"ת ע' קצו ואילך). ראש-חודש ניסן . . שבת פ' החודש: ולהעיר שפ' החודש נאמרה (למשה וגם לבנ"י) בר"ח ניסן – ראה מכתב ר"ח ניסן ה'תשל"ז בתחלתו, ובהערות שם (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים – קה"ת תשמ"ו ואילך – ע' עדרת).

שבת פ' החודש, שבה קוראים בתורה "החודש כו'": מגילה כט, א ואילך. רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ב. טושו"ע או"ח סתרפ"ה (הלכות ד' פרשיות) ס"ד.

החודש הזה . . לחדשי השנה: בא יב, ב. וראה ד"ה החודש תרכ"ו. מכתב עש"ק ר"ח ניסן ה'תשמ"ה (הגש"פ הנ"ל ע' תשאי"ב), ובהערות שם.

שמתחילים למנות . . מחודש ניסן, מציין את ההנהגה הניסית: ראה עקידה פ' בא עה"פ החודש גו' (שער לח). הובא ונתבאר באוה"ת בראשית יח, ב ואילך. וראה מכתב ר"ח ניסן ה'תש"נ (הגש"פ הנ"ל – קה"ת תשנ"א – ח"ב ע' תתנו ואילך), ובהנסמן שם בהערה ד"ה דער אָנהויב יאָר וכו'. ד"ה כימי צאתך דאחש"פ ה'תשי"ב ס"ד ואילך (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רכו ואילך).

ובהמשך למכתב הקודם שבו הודגש כי חודש ניסן הוא זמן של ניסי ניסים, ובמיוחד בשנה זו "הי' תהא שנת נפלאות אראנו" –

כדאי לעמוד ביתר פירוט על משמעותם של אותם ניסי-ניסים, שמתרחשים באופן של "נפלאות אראנו".

הפסוק אומר: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". כלומר, ניסי-הניסים של הגאולה השלימה, יהיו דומים לניסים של יציאת מצרים, אשר היו אז "ניסים ונפלאות", למעלה מדרך הטבע לגמרי. ויותר מזה: על-פי הפירוש הידוע על פסוק זה, יהיו ניסי הגאולה השלימה כה גדולים, עד שיחשבו "נפלאות" אפילו בהשוואה לניסים של יציאת מצרים.

ובזה גופא נוסף עוד, שניסי הנפלאות הללו יתרחשו באופן של "אראנו": אני עצמי (השם) אראה להם. וכאשר הקב"ה עצמו מראה, הרי הכול מתגלה – הן הדברים הניתנים לגילוי (נגלה), והן הדברים הנסתרים (נסתר); נגלית ונראית אז האמת והפנימיות של ההנהגה הטבעית – ההנהגה הניסית המוחלטת, ועד לדברים שהם לגמרי בגדר "נפלא".

* * *

בחודש ניסן עצמו בא הדבר האמור (על "ניסי ניסים" ועד "אראנו נפלאות") לידי ביטוי רב יותר בשבוע זה, כפי שהדבר מתבטא בשמה של השבת – שבת הגדול. כידוע, שמו של כל דבר בלשון-הקודש על-פי התורה, מבטא את מהותו ופנימיותו. שבת זו

מכתב הקודם: דכ"ה אדר שנה זו.

ניסן הוא זמן של ניסי ניסים: ראה בהנסמן במכתב הנ"ל הערה ד"ה חודש ניסן . . נס, וד"ה כפי שחז"ל מצינים.

כימי צאתך . . אראנו נפלאות: מיכה ז, טו.

"ניסים ונפלאות": רמב"ם הלי' חמץ ומצה רפ"ז. תפלת "נשמת". וראה מאו"א מערכת אות הנו"ן סי' כ"א (במא"א שם: כ"ב, והוא ט"ס).

הפירוש הידוע: אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ז (ע' תפז), מזח"א בהשמטות סי' כה (רסא, ב). וראה שם סק"ח, מפע"ח שער כא (שער חג המצות) פ"ז (בד"ה מהר"י ז"ל). וראה ד"ה כימי צאתך דאחש"פ התשי"ב (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רכה ואילך) והתשל"ט (סה"מ מלוקט ח"ג ע' קיט ואילך). ד"ה זה ד"א ניסן התשמ"ב (סה"מ מלוקט ח"ב ע' לו ואילך).

גילוי (נגלה) . . נסתר . . ההנהגה הניסית המוחלטת: שהרי אפשר שאין בעל הנס מכיר הנס בכלל (נדה לא, א).

הפנימיות של ההנהגה טבעית: ראה ד"ה כימי צאתך התשי"ב הנ"ל סי"ג ואילך. וש"נ.

כידוע שמו של כל דבר בלשון-הקודש על-פי התורה, מבטא את מהותו: ראה לקו"א להה"מ סי' רמד (נח, ג ואילך), או"ת ד, סע"ג ואילך (בהוצאת קה"ת התשמ"מ ואילך – סי' יד), – ובצפ"ע לבעל התולדות יעקב יוסף בתחלתו – בשם הבעש"ט. שעהיה"א פ"א. לקו"ת בהר מא, ג. ובכ"מ.

שבת הגדול . . משום שינעשה בו נס גדול: תוד"ה ואתו – שבת פז, ב בשם מדרש (ראה דעת זקנים מבעה"ת עה"פ בא יב, ג). טור ושו"ע אדה"ז או"ח הלי' פסח ר"ס תל. (הגש"פ הנ"ל וראה במדור שבת הגדול (בעניני חה"פ) ע' תצא ואילך. תתקיג ואילך). וראה לקו"א להה"מ סי' קכד (כט, א). או"ת ל, ב.

נקראת כך, כפי שמבארים חז"ל, משום ש"נעשה בו נס גדול" – לא סתם נס, אלא נס גדול, באופן ברור וגלוי לכול.

* * *

כל ענייני עם ישראל ויהדות קשורים עם התורה, ובוה גופא – עם הפרשה, ה"סדרה" (מלשון סדר) של השבוע. ואכן, מוצאים אנו רמז בולט לכל האמור לעיל בתחילתה (ובשמה) של פרשת השבוע – "צו את אהרן":

המעלה הגדולה שבה הצטיין אהרן כהן גדול, באה לידי ביטוי בלשון הידוע של המשנה: "הוי מתלמידיו של אהרן כו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". זו אהבתו הבלתי מוגבלת של אהרן לכל יהודי, אפילו ליהודים פשוטים ביותר, הנקראים "בריות", שכן מעלתם היחידה היא היותם ברואיו של בורא העולם. גם יהודים אלה אהרן "מקרבן לתורה" – הוא מקרב ומרומם אותם אל התורה. לא שהוא "מקרב" ו"מוריד" חס ושלום את התורה אליהם – על-ידי עשיית פשרות ועל-ידי שמגלים להם ונותנים להם ללמוד ולקיים רק חלקים מצומצמים מהתורה ומהמצוות – אלא הוא מקרבם ומעלה אותם אל המקום האמיתי ואל האור של התורה, כך שהם נהיים קשורים עם השלימות המוחלטת והבלתי-מוגבלת של התורה.

כל זה מצביע על אמיתיותן של רגשות האהבה של אהרן הכהן לכל אחד מישראל: אהבה אמיתית אינה יודעת מידה וגבול, שלכן היא חובקת גם את היהודים שבמדרגת "בריות"; והיא גם גורמת, שיהודי זה יתעלה למעלה ממגבלות ה"מציאות" שלו ויתקרב לתורה.

– בזה מובן הטעם הפנימי לכך שהוראה זו הוכנסה ל"דבר המשנה" שכן "משנה" יש בה כח זה להעלות את לומדי מעל כל מגבלותיהם (כפי שהדבר מתבטא בלשון חכמינו ז"ל: "אין כל הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות").

ולכן, כאשר אדם מישראל לומד את ההוראה הנ"ל במשנה – ועל-ידי לימוד התורה

לא סתם נס: כהלשון בשו"ע המחבר שם: "מפני הנס (סתם) שנעשה בו". – נתבאר בהגש"פ שם ע' תצא הערה 3.

כל ענייני... התורה... הפרשה... של השבוע: להעיר מתורת אדה"ו ("היום יום" ב חשון. ספר השיחות ה'תש"ב ע' 29 ואילך); מען בעדאָרף לעבן מיט דער צייט... מיט דער פרשת השבוע כו'. (בשמה) של פרשת השבוע: שבו מתבטא תוכן כל הפרשה – ראה לקו"ש חכ"א ע' 250, ובהגסמן שם הערה 12.

פרשת השבוע – צו את אהרן: כן נקראת פ' זו ברמב"ם הלי תפלה פי"ג ה"ב. ובסדר תפלות כל השנה בסופו. אבודרהם סדר הפרשיות וההפטרות. ובכ"מ.

הוי מתלמידיו של אהרן כו': אבות פ"א מ"ב, וראה בארוכה אבות דר"ג פי"ב. פשוטים ביותר... "בריות": תניא פרק לב.

לא שהוא מקרב... את התורה אליהם: ראה לקו"ש ח"ב ע' 316. חט"ו ע' 198.

שמוגלים להם... רק חלקים מצומצמים מהתורה כו': ראה לקו"ש ח"כ ע' 357 ואילך.

אין כל הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות: ויק"ר ריש פרשתנו (פ"ז, ג). וראה תו"א שמות מט, ג. תו"ח שם (ית, א"ב). ובכ"מ. וראה תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) סי' ד' ס"ה.

ועי' לימוד התורה נוצר "יחוד נפלא" כו': תניא פ"ה. וראה גם שם פכ"ג.

נוצר "יחוד נפלא" של הלומד ושכלו ודברי התורה שהוא לומד, ועד ל"יחוד נפלא" עם נותן התורה, ש"כתב" ו"נתן" את עצמו בתוך התורה ("אנא נפשי כתבית יהבית") – הרי אז מקבל הלומד את הכח הבלתי־מוגבל הזה כדי ליישם בפועל הוראה זו של "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". –

* * *

הציווי לאהרן הכהן בפרשתנו מיוחד בכך שהוא נאמר בלשון "צו". חז"ל מפרשים זאת: "אין צו אלא לשון זירו מיד ולדורות".

זריות זו של "צו", "מיד ולדורות", מורה על הנתינת־כח הבלתי־מוגבלת שהקב"ה מעניק, הן בהווה ("מיד") והן בעתיד ("לדורות"):

"מיד" – אין לאדם שום הפרעה ואף לא עיכוב מלמלא את הציווי מיד, מאחר שהוא שקוע בזה לגמרי, עד שזה ממלא את כל חייו, מכל צד ופינה;

"ולדורות" – הדבר נקבע תיכף ומלכתחילה באותו אופן של זריות, שהוא פועל בקרב הדורות הבאים – דורות, לשון רבים; וכאשר ישנה "חזקה" של שלושה דורות, נעשה הדבר נצחי לכל הדורות. כמאמר חז"ל: "התורה מחזרת על אכסניא שלה" – כאשר יש שלושה דורות של לומדי תורה, נעשית שם ה"אכסניא" של התורה ("אכסניא שלה"), המקום שבו היא קיימת לעד.

* * *

הדברים האמורים לעיל צריכים לשמש גם הוראה בעבודת השם, במעשה (ועד ל"סוף מעשה"):

אין די בכך שהתנהגותו של יהודי בענייני התורה והמצוות תהי' באופן של "נס" – מרוממת, נעלית יותר מההרגל עד כה בלימוד התורה ובהידור בקיום המצוות; אלא עליו לעלות בזה בהתמדה מעלה ומעלה: כאשר ההתנהגות החדשה, המרוממת, נעשית אצלו להרגל (הרגל נעשה טבע), הוא נדרש שוב להתעלות דרגה גבוהה עוד יותר של "נס", ובזה גופא – "נס בתוך נס", עד שהוא מגיע ל"נס גדול" האמיתי, הקשור ב"גדול הוי' ומהולל מאד".

אנא נפשי כתבית יהבית: שבת קה, א (כגירסת הע"י). יל"ש עה"פ יתרו כ, ב. וראה לקו"ת שלח מט, סע"ד. אוה"ת יתרו ע' תתקא. ובלשון המדרש (שמו"ר רפ"ג): מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה. וראה תניא פמ"ז (סז, א).

אין צו אלא לשון זירו מיד ולדורות: תו"כ (הובא בפרש"י) ריש פרשתנו. וראה אוה"ת הק' ואו"ת להה"מ דלעיל בתחילת המכתב הערה ד"ה פ' צו.

התורה מחזרת על אכסניא שלה: ב"מ פה, א.

במעשה: שהוא העיקר – אבות פ"א מ"ז. תקו"ז תנ"ב (פז, סע"א). ת"ס (צג, ב). ת"ע (קלג, ב. קלד, א).

הרגל . . . טבע . . . ולדרגה גבוהה עוד יותר של "נס": להעיר מב"ר (פנ"ט, ה) משה ניסן של ישראל . ומי הוא ניסו של משה הקב"ה, וראה לקו"ש ח"ז ע' 225 ואילך.

הרגל נעשה טבע: תניא פמ"ד (סג, ב). וראה גם שם ספ"ד. פט"ו (כא, א). שבילי אמונה נתיב ד שער ב. שו"ת הרמ"ע מפאנו סל"ו.

"נס בתוך נס": לשון חז"ל – שבת צז, א. וש"ג.

ויהי רצון, שכל אחד ואחת יפעלו בכל האמור באופן של זריזות, מיד ולדורות, שאז מתקיים בפועל ה"גדול הוי" ומהולל מאד" – גדלותו של הקב"ה תתגלה ברור לעין כל, באופן שהקב"ה הוא "מהולל מאד".

עד ש"ברוך ה' לעולם אמן ואמן" – הדבר יורד ונמשך ופועל בעולם ולתמיד, לנצח נצחים.

וכל אחד ואחת מתברכים בתפלה, תפלת משה: "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גוי" – "יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם", שהשכינה שורה בו, ובכל עניונו, עד במעשה ידיו, ועד ב"סוף מעשה" – ב"חלקו בעולם".

וזה נעשה ההכנה, מתוך שמחה וטוב לבב, לבניין בית-המקדש השלישי, שיהי בנין נצחי, מעשה ידיו של הקב"ה, "מקדש אדני כוננו ידיך" – בפועל ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

בכבוד ובברכה להצלחה בכל האמור

ולחג הפסח כשר ושמה

ומתוך שמחת לבב

/מנחם שניאורסאהן/

גדול הוי" ומהולל מאד: תהלים מת, ב.

ברוך... ואמן: תהלים פט, גג – סיום וחותם ספר שלישי שבתהלים.

תפלת משה... שתשרה שכינה במעשה ידיכם: תו"כ (ר"פ שמיני טו) פרש"י שם ט, כג. ובפ' פקודי לט, מג. וראה לקו"ש חי"א ע' 169 ואילך. וראה גם פרש"י עה"פ תהלים כאן.

ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גוי: תהלים צדי"ק, יז. וראה מדרש תהלים עה"פ (שם, א), שמזמור זה בתהלים הוא אחד מ"אחד עשר מזמורים (ש)אמר משה" כו'. פרש"י עה"פ תהלים שם, א. פקודי שם. ע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חייו (מכתב כ"ק מו"ח אדמור"ב בקובץ מכתבים" שבסו"ס תהלים אהל יוסף יצחק (ע' 214). אגרות-קודש שלו ח"א ע' לא. חי" ע' נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא) – יותחל ביי"א ניסן שנה זו אמירת מזמור צדי"ק שבתהלים.

בית-המקדש השלישי... בנין נצחי, מעשה ידיו של הקב"ה: זהר ח"א כח, א. ח"ג רכא, א. תקו"ז תיקון ח.

מקדש אדני כוננו ידיך: בשלח טו, יז. וראה פרש"י עה"פ. פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. תוד"ה אין – שבועות טו, ריש ע"ב. ועוד.

ולחג הפסח כשר ושמה: ראה לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' קצו.

שמחת לבב: שני חללי הלב מלאים וחדורים שמחה.